

EXPERIENCE OF TRAINING OF EXPERTS IN THE FIELD OF EDUCATION IN THE BALTIC COUNTRIES

Tryhub Ilona, research worker of Scientific-Research Laboratory of Educology, Borys Grinchenko Kyiv University, 13-b Tymoshenko Str., 04212 Kyiv, Ukraine, i.tryhub@kubg.edu.ua

The article analyzes the experience of training of experts in the field of education in the Baltic countries (Lithuania, Latvia and Estonia). It identified the following common features of professional training of experts in the field of education: focus on quality assurance; implementation of vocational training as part of Continuing Education; seminars and conferences as the basic forms of training; lack of training of experts in the field of education in universities; election of candidates for experts in the field of education from experienced teachers with the experience and good practice; compliance with official Code of Ethics of professional experts in the field of education; International cooperation in quality assurance.

Specific trends in training of experts in the field of education are observed in Lithuania and Estonia. We can enroll the following special trends in training of experts in the field of education in the Baltic countries as:

- *mandatory briefing – introductory workshop, where candidates for experts in the field of education are informed about the current progress of cases, the parties' positions, previously unknown details, get answers to key questions (experience of Lithuania);*
- *for development of necessary knowledge and skills in carrying out the expertise, candidates who fit the role of experts in the field of education, the agency offers annual training (experience of Estonia).*

Keywords: Eastern Europe countries; expert in the field of education; quality of education.

Стаття надійшла до редакції 28.09.2016

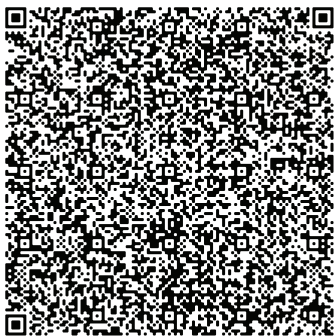
Прийнято до друку 27.10.2016

УДК 37.012(438)

Юлія Гришук

ORCID iD 0000-0002-5306-0301

науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії освітології,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Тимошенка, 13-б, 04212 Київ, Україна
y.hryshchuk@kubg.edu.ua



ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА У РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА ЯК ОБ'ЄКТ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті розглянуто педагогічну освіту у Республіці Польща як об'єкт міждисциплінарного дослідження. Проаналізовано складність, суперечливість, багатомірність сприйняття та трактовки визначення понять «освіта» та «педагогічна освіта» польськими й українськими дослідниками. З метою уникнення непорозуміння та спірних питань у визначенні даних понять зроблено спробу їх трактування з точки зору психології, педагогіки, соціології, освітньої політики та інших галузей наукового знання.

Ключові слова: освіта; педагогічна освіта; педагогіка.

Вступ. Розвиток системи освіти значною мірою залежить від якості професійної підготовки педагогічних кадрів, які володіють високим рівнем професійної компетентності, що ґрунтується на новітніх досягненнях психолого-педагогічної науки, здатності застосовувати наукові надбання на практиці та запроваджувати цінності демократичної, правової держави.

Науковий інтерес становлять сучасні досягнення педагогічної освіти Республіки Польща, яка

увійшла до єдиного європейського простору вищої освіти та відзначається запровадженням нових концепцій та моделей у підготовці педагогічних кадрів, розробкою стандартів педагогічної освіти, що визначили напрями модернізації її змісту.

Проблема професійної підготовки вчителів у Республіці Польща стала предметом дослідження таких науковців, як Р. Мушкета – підготовка вчителів фізичного виховання до оцінювання навчальних досягнень учнів; Я. Бельський – підвищення

ефективності праці вчителів фізичного виховання; І. Шемпрух – тенденції розвитку педагогічної освіти вчителів; Б. Сітарська – теоретичні і методологічні засади дидактичних завдань з педагогіки у процесі підготовки та вдосконалення вчителів.

Значний інтерес становлять праці польських учених з проблем професійної підготовки інженерів-педагогів у вищих технічних навчальних закладах (Е. Нероба), професійного навчання у центрах неперервної освіти (А. Мушиньські), організації педагогічних практик студентів вищої педагогічної школи (У. Новацка).

Підготовка педагогічних кадрів розглядається в дослідженнях З. Квечінської, Н. Квятковської, С. Квятковського, Й. Кужми, Т. Левовицького, С. Мешальського, В. Оконя, З. Шліверського, Я. Щепанського та ін.

Науковцями накопичений величезний теоретичний та практичний досвід щодо аналізу поняття «педагогічна освіта», проте відсутність єдиної філософсько-методологічної парадигми при аналізі феномена педагогічної освіти, особливо в умовах європейських інтеграційних процесів, заважає досягнути взаєморозуміння з цього питання.

Мета статті – розглянути педагогічну освіту у Республіці Польща як об'єкт міждисциплінарного дослідження; проаналізувати поняття «педагогічна освіта» в польському науковому просторі задля адекватного розуміння цього терміну та співставлення його з поняттями, які існують в українському науковому просторі.

Педагогічна освіта як об'єкт міждисциплінарного дослідження. Педагогіка у польському науковому просторі як цілісний об'єкт наукового дослідження розглядається в площині багатьох галузей знання, тому носить міждисциплінарний характер. Польські дослідники виокремлюють ряд педагогічних наук (субдисциплін), а саме: (Sliwerski B., 2010): педагогіку філософії, педагогіку релігії, педагогіку культури, соціальну педагогіку, пренатальну педагогіку, педагогіку родини, педагогіку творчості, інклюзивну педагогіку, педагогіку спорту й ін.

У межах нашого дослідження розглянемо поняття: «освіта», «педагогічна освіта» у польському й українському наукових просторах.

У польському науковому просторі для визначення «освіти» вживають два терміни: «oswiata» і «edukacja». Проте польський термін «oswiata» дослівно перекладається як просвіта, а «edukacja» – освіта; виховання.

Цікавим є той факт, що сам термін «oswiata» виник у XVIII ст., в епоху Просвітництва, коли організація суспільства, розвиток техніки та реформа шкіл повинні були створити сприятливі умови для поширення науки і культури (Wojciechowski K., 1986, s. 205).

У дослідженнях польських вчених поняття «oswiata» (укр. просвіта) трактується як:

- стан і процес поширення освіти (освіченості) і культури в суспільстві. Термін часто використовується для позначення освітньої діяльності як процесу, який виходить за рамки поширення освіти та включає розширення соціально-політичної, національної свідомості (наприклад, народна освіта, етнічна освіта); сьогодні система освіти визначається як організація загальної та професійної освіти через систему освітніх і виховних установ (Milerski B., Sliwerski B., 2000, s. 142);

- дії, спрямовані на поширення знань та культури в суспільстві через школи, культурно-освітні установи, книжки, журнали, радіо, телебачення, виставки тощо. В окремих випадках йдеться мова про базову освіту, освіту дорослих, професійну освіту, військову освіту тощо. Людей, які отримали такого роду освіту називають освіченими людьми (Wojciechowski K., 1986);

- система освіти; діяльність, що полягає в поширенні загальної і професійної освіти, реалізації виховних завдань з метою забезпечення всебічного розвитку особистості та її сприятливого (благополучного) існування, а для суспільства – культурних зв'язків, що поєднують його історичне минуле з сьогоденням, будівництва сприятливого майбутнього (Okon W., 2001, s. 279);

- процес, який зміцнює національну єдність (Janke I., 1930, s. 32).

Більш широке розуміння поняття «oswiata» (укр. просвіта) визначає Я. Щепанський. На думку науковця, просвіту варто розглядати з трьох позицій, а саме, як (Szczepanski J., 1974, s. 7): 1) великий комплекс інститутів, соціальних спільнот, організацій, матеріально-технічного забезпечення, а також ідей і ціннісних систем, що слугують трансляції знань про світ, людей і цінності, членів суспільства, особливо дітей та молоді; 2) сукупність найрізноманітніших і складних видів діяльності; передача знань і цінностей представникам громадськості через установи і організації; 3) освіченість (інтелектуальність) членів суспільства, сукупність знань окремих громадян, яка виявляється у їх професійній діяльності, у різних сферах суспільного життя, в активній участі у культурних, політичних та економічних процесах. Дослідник визначає поняття «просвіта» також як стан поінформованості громадськості (Szczepanski J., 1974).

Просвіта охоплює всі освітні установи, у яких здійснюються інтенціональні (лат. intentio – намір, прагнення, – властивість свідомості бути спрямованою на деякий об'єкт) та раціональні процеси, спрямовані на формування особистості людини (як дітей, так і підлітків, і дорослих). Це діяльність, метою якої є доведення кожної особистості та суспільства в цілому відповідно до визначеного рівня розумового та професійного розвитку; цей процес реалізується головним чином через пізнання різних явищ культури (Pilch T., 2004). Поширення освіти та культури в суспільстві, досягається за ра-

хунок активної діяльності позашкільних установ (Lakowski R., 1980, s. 606).

На думку Б. Дуная «просвіта» – це процес трансляції знань, поширення культури, підвищення рівня інтелектуального розвитку суспільства. Даний процес охоплює освіту і науку в освітніх інституціях та ангажування відкритого доступу до культури (Dunaj B., 1996, s. 703).

Розмірковуючи про поняття «просвіта», А. Курсиш визначає його як процес ознайомлення з людськими знаннями. Освічена людина – це та, яка знайшла себе та опанувала одну із галузей знань. Й. Фронтчак зазначає, що просвіта як процес навчання, організований у освітніх закладах та, як стан поширення освіти, передбачає формування системи цінностей та знань, створення моделей поведінки в суспільстві. Культура тієї чи іншої соціальної групи, здоровий колективізм досягається в результаті реалізації освітньої політики (Fratczak J., 1995, s. 240).

В. Оконь під поняттям «edukacja» (укр. освіта; виховання) розуміє сукупність освітньо-виховних процесів, що охоплюють навчання і виховання (Okon W., 2001, s. 87). «Edukacja» (лат. *educatio* – виховання) – сукупність процесів, метою яких є зміна людей, перш за все дітей і молоді, відповідно до пануючих в даному суспільстві ідеалів і виховних цілей (Okon W., 1981, s. 66).

Інші польські дослідники поняття «edukacja» визначають як (Kwiecinski Z., Sliwerski B., 2003, s. 11-12): 1) організовану діяльність щодо навчання, учіння і виховання на високих щаблях (ступенях): від держави до організацій і установ, які скеровують ці дії безпосередньо (наприклад, сім'я, сусіди, ровесники, дошкільний заклад, школа, університет) та опосередковано; одночасність і необхідність визначеного розвитку знань і розсудливості, 2) здатність до переживання вищих моральних і естетичних емоцій, а також до контролю негативних; здатність до саморегуляції та самомотивації; вміння ефективно діяти в різних сферах особистого та професійного життя.

Освіта протягом тривалого часу мала за мету формування знань, умінь і навичок. У даний час, відповідно до ієрархії своїх цілей, її метою є не тільки трансляція знань, але й формування соціальних відносин (Kolaczek B., 2004, s. 16).

Освіта – це вплив процесів (або взагалі інститутів і соціальних практик) і їх наслідків на розвиток людського потенціалу (Kwiecinski Z., 1991). На думку Т. Билінські, освіта є колективним утворенням, оскільки передача необхідних знань відбувається через членів певної соціальної групи; відтворення знань є невід'ємною частиною повсякденного життя (Bulinski T., 2002, s. 16).

Освіта – це безперервний процес передачі знань, навичок, системи цінностей і соціальних норм, культурної спадщини за допомогою конкретних соціальних інститутів (Rajkiewicz A.,

Supinska J., Ksiezopolski M., 1998). Це взаємодія між поколіннями, спрямована на формування сукупності життєвих здібностей людини (пізнавальних, естетичних, моральних тощо), які реалізуються у певній культурі (Milerski B., Sliwerski B., 2000).

На думку Е. Скальської, освіта – це процес, метою якого є створення необхідних умов для повноцінного життя людини відповідно до соціальних норм (Skalska E., 2008, s. 93). Поняття «edukacja» розглядають також як процес виховання, який спрямований на формування всебічно розвиненої особистості (Kupisiewicz S., Kupisiewicz M., 2009, s. 40). Такий розвиток визначається, серед іншого, за рахунок кращого розуміння один одного і відносин зі світом, більш ефективного контролю за власною поведінкою та здатністю протистояти деструктивним зовнішнім процесам (Kwiecinska R., 2000, s. 21-22).

Цілеспрямований виховний вплив є сприятливим для розвитку окремих осіб і груп людей, та дозволяє виступати їм у ролі свідомих і творчих членів спільноти (соціальної, культурної та національної), здатних до активної самореалізації (Kwiecinski Z., 1991, s. 89). Ч. Банач поняття «edukacja» інтерпретує як соціальну цінність, капітал, а також, як своєрідну місію (Banach Cz., 1998). Оскільки освіта з огляду на свої цілі та методи повинна виступати у ролі так званої серйозної опозиції до багатьох антицінностей, негативних явищ та загроз всесвітнього масштабу.

З. Шліверський зазначає, що поняттю «edukacja» (укр. освіта), яке охоплює як навчання, так і виховання найбільш повно відповідає термін «*kształcenie*» (укр. навчання). Однак у польській педагогічній традиції він набув технологічної конотації, таким чином освіта не може бути обмеженою до трансляції повідомлень, оскільки вона є діалогом, в якому однаково взаємодіють обидві сторони (вихователь – вчитель і вихованець – учень) (Milerski B., Sliwerski B., 2000, s. 54).

Поняття «*kształcenie*» (укр. навчання; формування) польськими дослідниками визначається як:

- сукупність дій і процесів, що дозволяють людям пізнати природу, суспільство і культуру, брати участь у їх трансформації; досягнення всебічного розвитку фізичних навичок і розумових здібностей, талантів, зацікавленості і захоплень, переконань і поглядів, а також здобуття бажаних професійних кваліфікацій. У останні роки все частіше під даним терміном розуміють викладання та навчання. Розрізняють навчання загальне (основне і середнє) і спеціальне, тобто професійне. Виокремлюють навчання: дорослих, формальне, приватне, заочне тощо (Okon W., 1981, s. 146);

- система дій, спрямованих на те, щоб особистість, яка навчається (Okon W., 2001, s. 191): 1) пізнавала світ; 2) була підготовлена до зміни світу; 3) сформувалася як індивідуальність;

• сукупність таких дій, заходів, процесів і методів впливу на окремих осіб і груп, що забезпечує отримання ними загальної освіти, або отримання кваліфікації і компетентності (Pomyłko W., 1997, s. 246).

Варто зазначити, що у польському науковому обігу не вживають таких понять як «педагогічна освіта» (*oswiata pedagogiczna*) і «професійно-педагогічна освіта». Найбільш близьким за змістом до останнього є поняття «*kształcenie zawodowe nauczycieli*» (укр. професійне навчання вчителів). Щодо поняття «педагогічна освіта», то спорідненими до його змісту є такі аналогічні поняття, як: «*kształcenie nauczycieli*» (укр. навчання вчителів), «*pedagogiczne kształcenie nauczycieli*» (укр. педагогічне навчання вчителів).

Поняття «*kształcenie nauczycieli*» (укр. навчання вчителів) трактується як комплекс освітніх, формальних і неформальних процесів, які незалежно від змісту, рівня і методів сприяють розвитку здібностей особистості того, хто навчається; поповненню та систематизації знань; формуванню професійних умінь і навичок; удосконаленню професійної кваліфікації або здобуттю нової професії (Polturzycki J., 1991).

У дослідженнях польських науковців при розгляді даного поняття робиться наголос на тому, що сучасна дійсність вимагає врахування (Pilch T., 2003, s. 879): 1) сучасного контексту функціонування освіти; 2) змін у площині професійних функцій вчителя; 3) обумовленості перетворення концепції навчання соціальними змінами.

Професійне навчання вчителів – це цілеспрямований, регулярний процес навчання з метою здобуття професійної кваліфікації (Zaczynski W., 1993, s. 626). Під даним поняттям слід розуміти єдиний і нерозривний цілеспрямований процес розвитку системи фахових знань, мотивації, здатності відчувати більш високі моральні та естетичні емоції, контролювати негативні емоції; здобуття навичок ефективних дій в різних видах професійної діяльності (Gora J., 2012, s. 7).

К. Сосницький поняття «навчання вчителів» трактує як діяльність, що призводить до якісного перетворення інтелектуальної сфери людини, яка прагне здобути педагогічну підготовку (Sosnicki K., 1959, s. 37). На думку Б. Суходольського, навчання вчителів передбачає здобуття сукупності наукових знань про світ, що включають у себе широке коло питань педагогічної культури з точки зору розвитку сучасної педагогічної науки (Suchodolski B., 1959, s. 295-296). Т. Левовицький під навчанням вчителів розуміє комплексну освіту, персоналістичну, компетентнісну, спеціалізовану, прогресивну та багатосторонню, яка визначається на підставі домінуючих цілей навчання вчителів (Siemak-Tylikowska A., Kwiatkowska H., Kwiatkowski S., 1998, s. 258). Як вважає Ч. Купісевіч, навчання вчителів

передбачає систему дидактичних дій з метою розповсюдження в суспільстві загальної і професійної освіти (Kupisiewicz S., Kupisiewicz M., 2009, s. 129). Це процес спланованого, систематичного навчання, який передбачає здійснення навчально-виховних впливів на студентів з метою формування умінь і навичок з різних педагогічних дисциплін та розвитку загального пізнавального інтересу.

Педагогічна освіта ставить перед собою завдання всебічного інтелектуального розвитку особистості та тісно пов'язана з багатостороннім розвитком її емоційно-вольової сфери (Kupisiewicz S., 1995, s. 22).

З точки зору Б. Мілерського навчання вчителів передбачає підготовку кандидатів до вчительської професії шляхом формування у них відповідної системи компетентностей, фізичної культури, гарантує соціальний і моральний розвиток особистості (Milerski B., Sliwerski B., 2000, s. 106). Дж. Фратчак розглядає педагогічну освіту як спосіб поширення освіти серед дорослого населення (Fratczak J., 1995, s. 240).

Педагогічну освіту визначають як вид освітньої діяльності; процес, який виходить за рамки розвитку освіти, оскільки передбачає розширення свідомості (суспільної, політичної тощо). Педагогічна освіта передбачає підготовку кандидатів до вчительської професії, що полягає у здобутті загальних і спеціалізованих знань і навичок. Здобута педагогічна освіта дозволяє працювати в школах різних типів і рівнів, а також в інших установах з питань освіти (Kupisiewicz S., Kupisiewicz M., 2009, s. 88).

Як вважає Р. Півоварський, система педагогічної освіти, в рамках соціально-культурної реальності, постійно знаходиться в ситуації узгодження існуючих альтернатив, пом'якшення дилем, створюючи стан амбівалентності у розвитку педагогічної освіти. Це пов'язано з невизначеністю ролі системи освітніх інститутів, які, в першу чергу, повинні підтримувати традиції виховання, застосовувати позитивний історичний досвід та кращі здобутки сучасності (Rusek H., Gorniok-Naglik A., Oleksy J., 2008, s. 34).

Розглянемо поняття «освіта» та «педагогічна освіта» в українському науковому просторі.

Поняття «освіта» трактується українськими вченими з різних позицій, зокрема, як (Бусел В. Т., 2005, с. 857; Івашко О., 2012, с. 53): сукупність знань, здобутих у процесі навчання; Рівень, ступінь знань, здобутих у процесі навчання; освіченість; піднесення рівня знань; навчання. Процес засвоєння знань; загальний рівень знань (у суспільстві, державі і т. ін.). Система навчально-виховних заходів. Система закладів і установ, через які здійснюються ці заходи; письменність, грамотність; систематична й організована діяльність, скерована на надання знань та формування умінь і навичок; сукупність впливів на особу або групу людей, впливів, які сприяють їх розвитку і використанню

можливостей настільки, щоб вони стали свідомими й творчими членами суспільної, національної, культурної і глобальної спільноти; триєдиний процес засвоєння інформації, розвитку та виховання особистості. У широкому розумінні освіта означає організовані елементи навчання та виховання на всіх щаблях: від держави до певних закладів, які впроваджують ці дії як безпосередньо (наприклад, родина, сусіди, ровесники, дошкільна освіта, школа, університет, позашкільні заклади, місцева спільнота, органи самоврядування, товариства, клуби і організації, парафії), так і опосередковано (наприклад, уряд, інституції управління, оцінювання і контролю; засоби масової інформації, Інтернет, художня література, розважальні масові заходи тощо).

Поняття «освіта» містить сукупність дефініцій, що сприяють усвідомленню означеного феномену у таких площинах (Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О., 2012, с. 239): освіта – для розвитку цивілізацій; освіта – для людства; освіта – для держави і нації; освіта – для суспільства; освіта – для особистості.

Педагогічну освіту розглядають у декількох аспектах:

- як систему підготовки педагогічних і науково-педагогічних кадрів для учбових закладів усіх типів, включаючи професійно-технічні, середні спеціальні та вищі;
- як спеціалізовану підсистему освітньої сфери, що передбачає підготовку педагогічних працівників та забезпечує у такий спосіб ефективність освітньої сфери (Огнев'юк В. О., 2012, с. 239);
- як професійну підготовку всіх осіб, причетних до навчання і виховання молодого покоління (Кремень В. Г., 2008, с. 645);
- як важливу ланку, яка з'єднує усі рівні та ступені навчання (Сисоєва С. О., 2008, с. 70);
- як багатофункціональний, відкритий, самостійний, своєрідний цикл освіти, який має свої функції, мету, зміст, форми та методи, функціонує шляхом реалізації складних організаційних і змістово-процесуальних зв'язків (Вітвицька С. С., 2005);
- як освіту, що сприяє формуванню на основі національних надбань світового значення та усталених європейських традицій педагогічних працівників, здатних здійснювати професійну діяльність на демократичних та гуманістичних засадах, реалізовувати освітню політику як пріоритетну функцію держави, що спрямовується на розвиток та самореалізацію особистості, задоволення її освітніх і духовно-культурних потреб, а також формуванню потреби бути конкурентоспроможними на ринку праці (Покась В. П., 2013, с. 72).

Т. Є. Кристопчук наводить авторське визначення поняття «педагогічна освіта», під яким розуміє

багатофункціональний, міждисциплінарний, багатосторонній процес, що відбувається у трьох напрямках, зокрема, охоплює три сфери суті та методів підготовки: аксіологічно пізнавальну, емоційну і практичну; у чотирьох площинах: регіональній, державній, європейській і глобальній; у трьох часових вимірах: минулому, теперішньому і майбутньому (Кристопчук Т. Є., 2013, с. 127).

Висновки. Здійснивши порівняльний аналіз понять «освіта» та «педагогічна освіта» в польському та українському наукових просторах, ми дійшли наступних висновків:

– поняття «освіта» увійшло у вітчизняний і польський педагогічний лексикон лише у XVIII ст. для позначення розвиваючого та виховного впливу навчання на особистість. Тривалий період часу у даного поняття не існувало спеціального термінологічного змісту;

– «освіта» – це досить широке, поліфункціональне поняття, яке окреслюється різними смисловими контекстами: цінність (державна, суспільна, особистісна); система різноманітних навчальних закладів і освітніх установ; особливий процес; різнорівневий результат; соціокультурний феномен; соціальний інститут. Відмінним у польському науковому просторі є те, що для характеристики освіти як соціокультурного феномену та соціального інституту, що впливає на стан свідомості суспільства шляхом поширення освіти (освіченості) і культури вживають окремий термін «oswiata», що дослівно перекладається як просвіта. Також термін «oswiata» застосовують у тому випадку, коли мова йде про систему освіти з властивими їй структурними підрозділами (систему педагогічної освіти, систему освіти дорослих тощо);

– у польському науковому просторі поняття «edukacja» – недиференційоване, охоплює як навчання, так і виховання; тлумачиться як освітньо-виховна діяльність; для позначення освіти як процесу підготовки фахівця використовується термін «kształcenie»;

– у польському науковому обігу не вживають такого поняття як «професійно-педагогічна освіта», не дивлячись на те, що педагогічна підготовка необхідна для усіх висококваліфікованих фахівців професії типу «людина – людина»;

– у польських дослідженнях найбільш близьким до змісту «педагогічна освіта» у вітчизняному просторі є наступне поняття: комплексна підготовка педагогічних працівників, яка сприяє формуванню потреби бути конкурентоспроможним на ринку праці.

Подальшого дослідження потребує проблема розвитку педагогічної освіти у контексті європейської інтеграції.

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
2. Вітвицька С. С. Методологічні основи ступеневої педагогічної освіти / С. С. Вітвицька // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2005. – Вип. 21. – С. 8-12.
3. Енциклопедія освіти / За ред. В. Г. Кременя. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
4. Кристопчук Т. Є. Педагогічна освіта в Республіці Польща: структура та зміст / Т. Є. Кристопчук // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2013. – №3-4. – С. 127-134.
5. Луговий В. І. Педагогічна освіта в Україні: структура, функціонування, тенденції розвитку / В. І. Луговий; за заг. ред. акад. О. Г. Мороза. – К.: МАУП, 1994. – 196 с.
6. Освітологія: витоки наукового напрямку : Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.
7. Покась В. П. До проблеми фундаменталізації змісту педагогічної освіти / В. П. Покась, Я. С. Фруктова // Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка. – 2013. – № 19. – С. 70-74.
8. Сисоєва С. О. Освіта і особистість в умовах постіндустріального світу: монографія / С. О. Сисоєва. – К., 2008. – 324 с.
9. Словник педагогічних термінів з полікультурної освіти / уклад. Олена Івашко. – Маріуполь: Видавництво «Рената», 2012. – 108 с.
10. Banach Cz. Społeczeństwo polskie wobec wyzwan transformacji systemowej / Czesław Banach [w:] Koreferaty, Komitet Prognoz «Polska w XXI wieku» przy Prezydium PAN. – Warszawa, 1998.
11. Człowiek do zrobienia / Tarzycjusz Bulinski. – Poznan: Wydawnictwo Poznanskie, 2002.
12. Dunaj B. Słownik Współczesnego Języka Polskiego / Bogusław Dunaj. – Warszawa: Wydawnictwo WILGA, 1996.
13. Edukacja nauczycielka w perspektywie wymagań zmieniającego się świata / pod red. A. Siemak-Tylińska, H. Kwiatkowska, S. Kwiatkowski. – Warszawa: Wydawnictwo Akademickie «Zak», 1998. – 372 s.
14. Encyklopedia oświaty i kultury dorosłych / pod red. Kazimierz Wojciechowski. – Wrocław: wyd. Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, 1986. – 456 s.
15. Encyklopedia pedagogiczna / pod red. W. Pomyłko. – Warszawa: wyd 1, Fundacja Innowacja, 1997.
16. Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku. T. 2, G-L / red. prowadzący Ewa Rożycka ; red. nauk. i przewodn. kom. red. Tadeusz Pilch. – Warszawa : Zak, 2003.
17. Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku. T. 3, M-O / red. prowadzący Ewa Rożycka ; red. nauk i przewodn. kom. red. Tadeusz Pilch. – Warszawa: Wydawnictwo Akademickie «Zak», 2004.
18. Encyklopedia Popularna / pod red. Rafał Łakowski. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1980. – 1160 s.
19. Encyklopedia powszechna / pod red. E. Skalska. – Krakow: Wyd. Zielona Sowa, 2008.
20. Fraczkak J. Pedagogika porównawcza / J. Fraczkak. – Bydgoszcz: WSP w Bydgoszczy, 1995.
21. Janke I. Cel ogólnoludzki i narodowy / I. Janke. – W.: «Szkola», 1930.
22. Kolaczek B. Dostęp młodzieży do edukacji Zróżnicowania. Uwarunkowania. Wyrownanie szans / B. Kolaczek. – Warszawa: IPiSS, 2004.
23. Kupisiewicz Cz. Podstawy dydaktyki ogólnej / Czesław Kupisiewicz. – Warszawa: Państw. Wydaw. Nauk., 1974. – 331 s.
24. Kwiecinska R. Rozum czy serce / R. Kwiecinska. – Krakow, 2000.
25. Kwiecinski Z. Edukacja jako wartosc odzyskiwana wspólnie (Głos w dyskusji o uspołecznieniu szkoły), «Edukacja». 1991, nr 1, s. 89 (podkr. B.F.).
26. Leksykon Pedagogika / pod red. B. Milerski, B. Sliwerski. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2000.
27. Mała Encyklopedia PWN. Warszawa, 2000.
28. Ognev'yuk V., Sysoieva S. (2015). Training of educational experts in Ukraine: experimental interdisciplinary program. The advanced science journal (6), pp. 98-103, DOI: 10.15550/ASJ.2015.06.098
29. Okon W. Nowy słownik pedagogiczny / Wincenty Okon. – Warszawa: wyd. Akademickie «Zak», 2001.
30. Oświata w otoczeniu burzliwym. Migotliwe konteksty i perspektywy rozwoju współczesnej edukacji / pod. red. H. Rusek, A. Gorniok-Naglik, J. Oleksy. – Katowice, 2008.
31. Pedagogika – podręcznik akademicki / Z. Kwiecinski, B. Sliwerski. – Warszawa: wyd. PWN, 2003.
32. Polityka społeczna. Materiały do studiowania / pod. red. A. Rajkiewicz, J. Supinska, M. KsieZopolski. – Katowice, 1998.
33. Polturzycki J. Dydaktyka dorosłych / J. Polturzycki. – Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1991.
34. Słownik pedagogiczny / Czesław Kupisiewicz, Małgorzata Kupisiewicz. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2009.

35. Słownik pedagogiczny / Wincenty Okon. – Warszawa: wyd. Akademickie «Zak», 1981.
36. Sosnicki K. Dydaktyka ogólna / K. Sosnicki. – Wrocław, 1959.
37. Suchodolski B. Aktualne zagadnienia oświaty i wychowania / Bogdan Suchodolski. – Warszawa: Nasza Księgarnia, 1959. – 509 s.
38. Szczepanski J. Refleksje nad oświatą / Jan Szczepanski. – Warszawa: PIW, 1974.
39. Teoretyczne podstawy wychowania. Teoria i praktyka w zarysie / pod. red. Jelenia Góra. – Wydawnictwo Karkonoska Państwowa Szkoła Wyższa, 2012.
40. Zaczynski W. Proces kształcenia. (w: Encyklopedia pedagogiczna) / pod red: W. Pomykało. – Warszawa, 1993.

ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В РЕСПУБЛИКЕ ПОЛЬША КАК ОБЪЕКТ МЕЖДИСЦИПЛИНАРНОГО ИССЛЕДОВАНИЯ

Гришук Юлія, научный сотрудник научно-исследовательской лаборатории освитологии, Киевский университет имени Бориса Гринченко, ул. Тимошенко, 13-б, 04212 г. Киев, Украина,
y.hryshchuk@kubg.edu.ua

В статье рассмотрено педагогическое образование в Республике Польша как объект междисциплинарного исследования. Проанализировано сложность, противоречивость, многомерность восприятия и трактовки определения понятий «образование» и «педагогическое образование» польскими и украинскими исследователями. Во избежание недоразумений и спорных вопросов в определении данных понятий сделана попытка их трактовки с точки зрения психологии, педагогики, социологии, образовательной политики и других отраслей научного знания.

Ключевые слова: образование; педагогическое образование; педагогика.

PEDAGOGICAL EDUCATION IN THE REPUBLIC OF POLAND AS OBJECT OF INTERDISCIPLINARY RESEARCH

Hryshchuk Yuliia, research worker of Scientific-Research Laboratory of Educology, Borys Grinchenko Kyiv University, 13-b Tymoshenko st., 04212 Kyiv, Ukraine, y.hryshchuk@kubg.edu.ua

The article examines the pedagogical education in the Republic of Poland as object of interdisciplinary research. This article analyzes the understanding of the term «pedagogical education» in Polish scientific space. The complexity, contradiction and multidimensionality of perception and interpretation of the terms «education», «pedagogical education» by Polish and Ukrainian researchers are analyzed. An attempt to examine the term in terms of psychology, pedagogy, sociology, education policy and other fields of scientific knowledge. Polish researchers consider that pedagogy is an interdisciplinary discipline. In Polish scientific space concept «education» is undifferentiated, covering both education and training. In Polish scientific circulation do not use such concepts as «vocational pedagogical education». But pedagogical training is required for all qualified professionals professions such as «man – man». Ukrainian researchers analyze the pedagogical education as: system of training of pedagogical personnel, specialized subsystem of educational sphere, multidisciplinary and multidimensional process.

It is concluded, that in Polish researches closest to the content of «pedagogical education» in the domestic space is the following concept: comprehensive training of teaching staff, which contributes to the need to be competitive in the labor market.

Keywords: education; pedagogical education; pedagogy.

Стаття надійшла до редакції 02.09.2016

Прийнято до друку 27.10.2016